

โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)

กรมปศุสัตว์

ปีงบประมาณ 2560

1. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรยั่งยืน

2. หลักการและเหตุผล

จากข้อมูลการสำรวจสถิติการเลี้ยงปศุสัตว์ของประเทศไทย จะเห็นว่าการเลี้ยงปศุสัตว์กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งเลี้ยงตามวิถีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเลี้ยงปศุสัตว์หรือไม่ ซึ่งในการเลี้ยงปศุสัตว์ให้ได้ผลผลิตและมีประสิทธิภาพนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางธรรมชาติเกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดัชนีความร้อนชื้น แห้งน้ำ เป็นต้น รวมทั้งเกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มการผลิต ขาดความเข้มแข็ง ไม่มีอำนาจในการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด ทำให้ปริมาณการผลิตออกสู่ตลาดไม่สม่ำเสมอ ส่งผลกระทบทางด้านราคา และภาครัฐไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากข้อมูลสถิติจะพบว่าปริมาณกระบือภายในประเทศลดลงอย่างรวดเร็ว จากในปี 2551 มีจำนวนกระบือ 1.359 ล้านตัว และในปี 2557 มีจำนวนกระบือ 0.84 ล้านตัว โดยมีอัตราการลดลงเฉลี่ยต่อปี 9 % ซึ่งหากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่อและทำให้กระบือภายในประเทศสูญพันธุ์ได้ภายใน 5 ปี สาเหตุเนื่องจากความนิยมในการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น และมีการใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานสัตว์ รวมถึงการขยายตัวของเมืองทำให้พื้นที่เลี้ยงสัตว์ลดลง และแรงงานหันไปสนใจทำงานในเมืองทำให้ขาดแรงงานและจำหน่ายพันธุ์สัตว์เข้าสู่โรงฆ่าสัตว์

กรมปศุสัตว์ ได้ตรวจสอบพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงปศุสัตว์ในแต่ละชนิด และแจ้งให้เกษตรกรได้รับทราบเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจในการเลี้ยงปศุสัตว์ของตนเอง รวมทั้งเพื่อใช้ประกอบในการจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน ของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องไปส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะสินค้าปศุสัตว์ที่มีปัญหา ณ ปัจจุบัน คือ ปริมาณกระบือที่มีแนวโน้มลดลง และปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบ ที่ยังมีปริมาณไม่เพียงพอและคุณภาพการผลิตยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ทำให้เกษตรกรถูกกดราคาจำหน่ายและไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เกิดปัญหาการร้องเรียนและประท้วงอยู่บ่อยๆ ดังนั้นกรมปศุสัตว์ จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ด้านสินค้าปศุสัตว์ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดต้นทุนการผลิต ในพื้นที่เหมาะสมการเลี้ยงกระบือและโคนม
2. เพื่อสงวนและอนุรักษ์พันธุ์กระบือ

4. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงกระบือและโคนมดังนี้

- **กระบือ** ดำเนินการในพื้นที่ ๒๖ จังหวัด ได้แก่ ได้แก่ ชัยนาท สระบุรี ปราจีนบุรี ชลบุรี นครนายก นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ชัยภูมิ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น มหาสารคาม นครพนม สกลนคร ร้อยเอ็ด มุกดาหาร เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย น่าน อุทัยธานี ตาก

- **โคนม** ดำเนินการในพื้นที่ 25 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี สระแก้ว ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ขอนแก่น สกลนคร อุดรธานี เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สุโขทัย กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ชุมพร พัทลุง

5. เป้าหมาย

1. จำนวนชนิดสินค้าปศุสัตว์ที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 2 ชนิด ได้แก่ กระบือ โคนม
2. จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือและโคนม ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 15,800 ราย (กระบือ 10,000 ราย / โคนม เกษตรกร 5,800 ราย)

6. งบประมาณ เป็นเงิน 49,991,600 บาท ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ดังนี้

6.1 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เป็นเงิน 49,791,600 บาท มี 2 กิจกรรมรอง ดังนี้

6.1.1 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจกระบือ งบประมาณ 25,885,400 บาท

6.1.2 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจโคนม งบประมาณ 23,906,200 บาท

6.2 กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพภาคการเกษตรของจังหวัด

6.2.1 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ จ.ลำปาง เป้าหมาย 2 กลุ่ม เป็นเงิน 200,000 บาท

7. ระยะเวลาดำเนินการ ปี 2558 - ปี 2563

8. วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

8.1 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจกระบือ

- 1) ประชาสัมพันธ์และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร 100 กลุ่ม
- 2) อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์และพืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร
- 3) ให้บริการผสมเทียมแม่กระบือของเกษตรกร 10,000 ราย จำนวน 20,000 ตัว
- 4) ทดสอบโรค布鲁เซลเลิส และวัณโรค ในกระบือ 20,000 ตัว
- 5) พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อและติดเบอร์หูไมโครชิพแบบ RFID
- 6) ถ่ายพยาธิในกระบือ 40,000 ตัว (เกษตรกรเลี้ยงกระบือเฉลี่ย 4 ตัว)
- 7) สนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1

8.2 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจโคนม

- 1) ให้บริการหน่วยบริการสุขภาพสัตว์โคนมครบวงจร (DHHU) ร่วมกับสหกรณ์โคนม 35 หน่วย
- 2) ให้บริการพัฒนาสุขภาพ (โรคแท้งติดต่อ / วัณโรค / ฉีดวัคซีน FMD / รักษาพยาบาล) และ แก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์ ให้กับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนม
- 3) อบรมเจ้าหน้าที่หน่วย DHHU และถ่ายทอดเทคโนโลยีพืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบ
- 5) ตรวจสอบและติดตามเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในระดับพื้นที่
- 6) การพัฒนาฟาร์มต้นแบบการพัฒนาอาหาร (TMR) เลี้ยงโคนม
- 7) คัดเลือกพ่อพันธุ์โคนมชั้นเลิศ (เก็บตัวอย่างเลือดตรวจ DNA เพื่อทดสอบ)

9. แผนปฏิบัติการ

9.1 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจกระบี่

กิจกรรม	ต.ค.59	พ.ย.59	ธ.ค.59	ม.ค.60	ก.พ.60	มี.ค.60	เม.ย.60	พ.ค.60	มิ.ย.60	ก.ค.60	ส.ค.60	ก.ย.60
ประชาสัมพันธ์และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	←→											
อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์และพืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร		←→										
ให้บริการผสมเทียมแม่กระบี่ของเกษตรกร		←→										→
ทดสอบโรค布鲁เซลโลสิส / วัณโรค และถ่ายพยาธิในกระบี่		←→										→
พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อและติดเบอร์หุโมโครซิฟ		←→										→
สนับสนุนก่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์		←→										→

9.2 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจคอนม

กิจกรรม	ต.ค.59	พ.ย.59	ธ.ค.59	ม.ค.60	ก.พ.60	มี.ค.60	เม.ย.60	พ.ค.60	มิ.ย.60	ก.ค.60	ส.ค.60	ก.ย.60
ให้บริการหน่วยบริการสุขภาพสัตว์โคนมครบวงจร (DHHU)	←											→
ให้บริการพัฒนาสุขภาพ	←→											→
อบรมเจ้าหน้าที่หน่วย DHHU	←→											
ถ่ายทอดเทคโนโลยีและสนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกร			←→							→		
วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโคนม		←										→
ตรวจเยี่ยมและติดตามเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในระดับพื้นที่			←→									→
การพัฒนาฟาร์มต้นแบบการพัฒนาอาหาร (TMR) เลี้ยงโคนม		←								→		
คัดเลือกพ่อพันธุ์โคนมชั้นเลิศ		←										→

10. หน่วยงานรับผิดชอบ

10.1 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจกระบี่

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

- หน่วยงานสนับสนุน : 1) สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์
2) สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
3) สำนัก ควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
4) กองสารวัตรและกักกัน

- หน่วยปฏิบัติ : 1) สนง.ปศุสัตว์เขต / สนง.ปศุสัตว์จังหวัด / สนง.ปศุสัตว์อำเภอ
2) ศูนย์วิจัยฯผสมเทียม/ศูนย์ย้ายฝากตัวอ่อน/ศูนย์ผลิตน้ำเชื้อ
3) ศูนย์วิจัยฯ/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์
4) ศูนย์วิจัยฯ/สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์
5) ตำนกักกันสัตว์

10.2 กิจกรรมพัฒนาเขตเศรษฐกิจคอนม

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนัก ควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์

- หน่วยงานสนับสนุน : 1) สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์
2) สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
3) กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์

- หน่วยปฏิบัติ : 1) สนง.ปศุสัตว์เขต / สนง.ปศุสัตว์จังหวัด / สนง.ปศุสัตว์อำเภอ
2) ศูนย์วิจัยฯผสมเทียม/ศูนย์ย้ายฝากตัวอ่อน/ศูนย์ผลิตน้ำเชื้อ
3) ศูนย์วิจัยฯ/สถานีพัฒนาอาหารสัตว์
4) ศูนย์วิจัยฯ/สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์
5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์

11. ผลผลิตโครงการ (output)

- 1) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกระบี่ 10,000 ราย/แม่กระบี่ 20,000 ตัว
- 2) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคนม 5,800 ราย / โคนม 140,000 ตัว

12. ผลลัพธ์โครงการ (outcome)

- 1) ปริมาณผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
- 2) ปริมาณกระบี่เพศเมียเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา